

Стан навчання української мови на початку 2023/2024
навчального року на Підляшші

У садочках і школах почався новий 2023/2024 навчальний рік. Коли йдеться про ситуацію навчання української мови в Підляському воєводстві, початок виглядає не надто оптимістично, зокрема, якщо подивитися на кількість дітей, що вивчають рідну мову.

Перш за все, в цьому році не зменшилася кількість садочків і шкіл, у яких ведеться навчання. Як і в попередніх роках це шість установ у трьох місцевостях Підляського воєводства – Більську-Підляському, Білостоці і Черемсі.

Найсильнішим осередком, де ведеться навчання української мови, є Більськ-Підляський, осідок Союзу українців Підляшшя. Тут заняття рідної мови проходять у двох місцях – Дитячому садочку № 9 Лісова поляна та в Початковій школі № 4 ім. А. Міцкевича.

На заняття української мови в садочку, станом на кінець вересня, є записаних 160 дошкільнят. Число це може змінитися, бо завжди протягом року деякі батьки дописують ще своїх діток. Малята не лише вчать літературної мови, але й мають регулярні зустрічі з народними умільцями, дякуючи яким вивчають говірку та знайомляться з різними ремеслами та народними звичаями – плетуть кошики з соломи, вишивають, пишуть писанки, випікають «буслови лапи». Тому й тут кожного року у садочку є багато дітей, які хочуть брати участь у таких заняттях.

У Початковій школі № 4 українську мову вивчає 102-є дітей з-посеред 684 всіх учнів школи. Уроки відбуваються в окремих українських класах. Це осередок навчання української мови на Підляшші.

Загалом у Більську-Підляському, станом на кінець вересня, рідну мову вивчає 262 дітей. Це аж 70 відсотків усіх учнів, які записані на заняття української мови в Підляському воєводстві на початку навчального року 2023/2024.

У Білостоці заняття надалі проходять у трьох установах. Це Громадська початкова школа св. св. Кирила і Методія, Початкова школа № 9 та Самоврядний інтеграційний садочок № 26, в якому заняття відбуваються в міжсадочковому пункті навчання.

Стан навчання української мови на початку 2023/2024
навчального року на Підляшші

У так званій православній школі української мови як рідної вчиться 21 дитина. У «дев'ятці» в цьому році на уроках української є 32-є учнів. З черги до міжсадочкового пункту навчання при садочку № 26 на пополудневі заняття приїжджає восьмеро дітей.

Загалом в столиці Підляського воєводства вчиться 61 дитина. Це понад 16 відсотків усіх учнів, які записані на заняття української мови на Підляшші в новому навчальному році.

У Черемсі уроки української відбуваються в Шкільно-дошкільному комплексі. У п'яти групах рідну мову вивчає там 51 дитина. Це майже 14 відсотків усіх учнів, які зараз записані на заняття української мови на Підляшші.

Загалом на початку нового навчального року 2023/2024 в Підляському воєводстві українську мову як рідну вивчає 374 дітей. Наприкінці вересня минулого року це був 421 учень. Виявляється, що зараз на уроках української аж 47 дітей менше ніж торік. Перш за все, відійшли два численні восьмі українські класи в більській «четвірці». Поменшало також дітей у білостоцькій «дев'ятці». Тенденція до зниження в останніх роках помітна й у сільській школі в Черемсі. В інших пунктах лишилася більш менш така сама кількість учнів, записаних на заняття рідної мови.

Різне зменшення кількості дітей дивує, бо кожного року на Підляшші все таки прибувало учнів, які хотіли вивчати українську. Для прикладу – у навчальному році 2009/2010 рідної мови вчилася 284 учнів, три роки пізніше – вже 322, у 2013/2014 р. – 372, в наступному році – 390, а в 2020/2021 – 430. Тобто з кожним роком число учнів поступово збільшувалося. А в цьому році виявилася, що мови предків вчиться стільки ж само дітей, що десять років раніше. Чи це початок тенденції до зниження? Чи все таки в наступному році знову побільшає дітей на уроках рідної мови?

Іншим негативом, пов'язаним із навчанням української мови у Підляському воєводстві, є те, що Центр навчання вчителів у Білостоці ліквідував пост методиста української мови.

Шукаючи позитивів, можна відмітити, що в цьому році знову вдалося назбирати дітей на окремий український клас у Початковій школі № 4 ім. А. Міцкевича в Більську-Підляському. Торік такого класу не створено з огляду

на замалу кількість дітей. Цього року на уроки української мови записалося 14 першокласників, отже й знову почав працювати окремий український клас.

Рік шкільний попереду. Перед учнями не лише наука, але й численні майстер-класи, екскурсії та виступи на заходах у школі та фестивалях українського середовища, а також участь у конкурсах, перш за все, у міжшкільному конкурсі колядок та у Воєводському декламаторському конкурсі «Українське слово».

З огляду на відсутність методиста української мови важко сподіватися, що буде продовжений тематичний конкурс, дві ediції якого пройшли в 2020 і 2021 роках. А треба відмітити, що був він на списку Підляської кураторії освіти в Білостоці, дякуючи чому його лауреати отримували бали, які мають значення при рекрутації до середніх шкіл. Тому й відсутність методиста української мови, який організував цей конкурс, це велика втрата, коли йдеться про навчання української мови на Підляшші.

Досі ситуація навчання рідної мови у Підляському воєводстві здавалася стабільною, однак певні негативні тенденції були помітні вже торік. Зараз, на жаль, вони продовжуються. Це сумує, бо протягом останніх щонайменше 20-ти років не було такого випадку, щоб кількість учнів у пунктах навчання поменшала аж на майже 50 дітей.

Можливо, що українське середовище Підляшшя починає відчувати наслідки щораз більш повсюдної полонізації – бо ж зараз рідною мовою не розмовляють не лише самі діти, але й їхні батьки, а навіть і дідусі. Які однак будуть тенденції в навчанні української мови у Підляському воєводстві – покажуть наступні роки.

Людмила Лабович